

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan "Hâdisât-ı maziye ve vâkıât-ı kevnîye bilmek." konusunda malûmat sahiplerine karşı meydan okuyor. Kafirlerin geçmiş bilgilerinin yanlış olduğu ispat edilmeli, bu nasıl olmuş?

Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan geldiği zaman, dört nevi malûmat sahiplerine karşı meydan okudu:

Başta ehl-i belâgata birden diz çöktürdü. Hayretle Kur'anı dinlediler.

İkincisi, ehl-i şiir ve hitabet, yani muntazam nutuk okuyan ve güzel şiir söyleyenlere karşı öyle bir hayret verdi ki, parmaklarını ısırttı. Altun ile yazılan en güzel şiirlerini ve Kâbe duvarlarına medar-ı iftihar için asılan meşhur "**Muallakat-ı Seb'a**"larını indirtti, kıymetten düşürdü.

Hem gaibden haber veren kâhinleri ve sahirleri susturdu. Onların gaybî haberlerini onlara unutturdu. Cinnîlerini taredetti. Kâhinliğe hâtîme çekti.

Hem ümem-i salifenin vekayiine ve hâdisat-ı âlemin ahvaline vâkıf olanları hurafattan ve yalandan kurtarıp, hakikî hâdisat-ı maziye ve nurlu olan vekayi-i âlemi onlara ders verdi.

İşte bu dört tabaka, Kur'ana karşı kemal-i hayret ve hürmetle onun önüne diz çökerek şakird oldular. Hiçbirisi, hiçbir vakit birtek sureyle muarazaya kalkışamadılar.

"Eğer denilse: Nasıl biliyoruz ki, kimse muaraza edemedi ve muaraza kabil değil?"

Elcevab: Eğer muaraza mümkün olsaydı, herhalde teşebbüs edilecekti. Çünkü muarazaya ihtiyaç şedid idi. Zira dinleri, malları, canları, iyalleri tehlikeye düşüyor. Muaraza edilseydi kurtulurlardı.

Eğer muaraza mümkün olsaydı, herhalde muaraza edecektiler.

Eğer muaraza edilseydi, muaraza taraftarları kâfirler, münafıklar çok, hem pek çok olduğundan herhalde muarazaya taraftar çıkıp iltizam ederek, herkese neşreceklerdi. -Nasılki İslâmiyetin aleyhinde her şeyi neşretmişler.-

Eğer neşretseydiler ve muaraza olsaydı; her halde tarihlere, kitablara şaşaalı bir surette geçecekti.

İşte meydanda bütün tarihler, kitaplar; hiçbirisinde Müseylime-i Kezzab'ın birkaç fıkrasından başka yoktur.

Hâlbuki Kur'an-ı Hakîm, yirmi üç sene mütemadiyen damarlara dokunduracak ve inadı tahrik edecek bir tarzda meydan okudu." (1)

Üstadımızın buraya kadarki kısımda Kur'an'ın mu'cizeliğine ve dolayısıyla Efendimiz (asm)'in nübüvvetine dair ortaya koyduğu mezkur mesaili isbat etmek için getirdiği delillerde takip ettiği metoda evvela nazar etmek icab ediyor. Önemli ve çok da ehemm olan bu noktayı ciddiyetle mütalaa ve müzakere etmeyi, Risale-i Nur'un meslek ve meşrebinin bir nevi yansıması nev'inden Üstadımızın bir meseleyi çözmekteki yaklaşım tarzından anlamaktayız. Sonrasında ise Üstadımızın

"Her şeyi maddede arayanların akılları gözlerindedir, göz ise maneviyatta kördür." (2)

şeklinde tarif ettiği günümüz insanının bütününüle maddiyatçı ve maneviyata kör olan nazarına, bilimsel ve akli delillerle bu tür mevzular izah ve isbat edilebilecektir. Yoksa evvelen ve bizzat maddiyatçı bir gözlem ile hadisat-ı kevniyeyi nazar-ı mütalaaaya almak meselenin doğru anlaşılmasını akim bırakacaktır.

Evet, dikkat edildiğinde görülecektir ki; bu mevzunun ispatına dair, Üstadımız evvela malum mesaile geniş bir çerçeveye çizmekte olduğunu görmekteyiz. Yani meselenin anlaşılması için bir nevi temel atmakta, sonrasında ise insanların kâinat kitabının tefekkür sahasında mütalaaası için en büyük müfessir olan zamana havale etmektedir.

Şimdi Kur'an'dan nümunelerle, gitmiş ve gelecek hadisat-ı kevniye ile hadisat-ı maziyyeden bahisle birlikte ehl-i dalaletin de inkârlarının temelsiz bad-i heva boşa gittiğini her şeyi maddede arayan gözlerine gösterecek bir suret-i kat'iyette izah ve isbat etmeye çalışacağız inşaallah...

Mesela:

"Firavun ise, ey ileri gelenler! Sizin için benden başka hiçbir ilah bilmiş değilim; Ey Haman! Haydi, benim için çamurun üzerinde ateş yak da (tuğla imal edip) bana bir kule yap; belki Musa'nın İlahına muttali olurum (O'nu görürüm). Çünkü şüphesiz ben onu gerçekten yalancılardan sanıyorum." (Kasas, 28/38.)

Bu ayette mevzu bahis olan Haman'ın, Firavun'un yakınlarından olmakla birlikte, emrinde çalışmakla yaşadığı zamanda inşaat sektörünün ileri gelen yöneticilerinden birisi olduğu anlaşılmaktadır.

Yüzyıl öncesine kadar **"haman"** kavramının ne anlama geldiği bile bilinmiyordu. Bilimsel olarak Mısır medeniyetine ait tarihi hiyeroglifler (*şematik şekillerden oluşan yazı*) çözülmüce **"haman"** isminde birinin Firavun'un yakın bir yardımcısı ve taş ocaklarının ustabaşısı olduğu anlaşılmıştır.

Hâlbuki Kur'ân, okuma yazmanın dahi yok denecek derecede az olduğu o cahiliye döneminde; hiçbir insan tarafından bilinmesinin mümkün olamayacak derecedeki maziye ait bu teferruatlı ince manalı bilgiyi vermiştir. Böylece zaman, bu ayetin doğruluğunu tasdik etmekle birlikte, kâfirlerin hiçbir dayanağı olmayan türlü şüphelerden beslenen iddialarını da çürütmüştür.

Evet, zaman ihtiyarlandıkça, Kur'an gençleşiyor. Yıllar geçtikçe ortaya çıkan gerçekler, Kur'an'daki her bir hadisat-ı kevnîyeyi bizlere anlaşılır kılmakta olduğu aşikârdır.

Kur'an'da Firavun'la birlikte adı geçen kişilerden biri **"Haman"**dır. Haman, Kur'an'ın altı ayrı ayetinde, Firavun'un en yakın adamlarından biri olarak zikredilir. Buna karşılık Tevrat'ta Hz. Musa'nın hayatını anlatan bölümde değil de ondan yaklaşık 1.100 sene sonra yaşamış ve Yahudilere zulmetmiş bir Babil kralının yardımcısı olarak geçer. Bunu gören oryantalistler *"İşte Kur'an'da hata bulduk!"* diye sevinirler ahmak çocuklar misali.

Ancak bu sevinçleri Mısır hiyeroglif yazısının çözülmü, eski Mısır yazıtlarında **"Haman"** isminin bulunmasıyla yarıda kalır. Eski Mısır dilinde yazılmış hiyeroglif kitabeler XVII. yüzyıla kadar okunamıyordu. Çünkü Hristiyanlığın bölgede yayılmasıyla Mısır'ın eski inancıyla birlikte dili de unutulmuştu. Hiyeroglif yazısının kullanıldığı bilinen en son tarih M.S. 394 yılına ait bir kitabedir. Bundan sonra bu dil unutuldu ta ki 1799 yılına kadar. Yazının sırrı, *"Rosetta Stone"* adı verilen ve M.Ö. 196 tarihine ait bir kitabenin bulunmasıyla çözüldü. Bu tabletin özelliği üç farklı yazıyla yazılmış olmasıydı: *Hiyeroglif, demotik (hiyeroglifin el yazısı şekli) ve Yunanca*. Yunanca metnin de yardımıyla tabletteki eski Mısır yazısı Jean-Françoise Champollion adlı bir Fransız tarafından tamamen çözüldü.

Hiyeroglifin çözümüyle çok önemli bir bilgiye daha erişilmiş oldu: **"Haman"** ismi gerçekten de Mısır yazıtlarında Hz. Musa (as) döneminde geçiyordu. Viyana'daki Hof Müzesi'nde bulunan bir anıt üzerinde bu isimden söz ediliyordu. Aynı yazıtta Haman'ın Firavun'a olan yakınlığı da vurgulanıyordu. (3)

Tüm yazıtlara dayanılarak hazırlanan *"Yeni Krallıktaki Kişiler"* sözlüğünde ise, **Haman'**dan *"Taş ocaklarında çalışanların başı"* olarak bahsediliyordu. (4)

Mesela:

“Görmedin mi Rabb'in, Ad (kavmin)e nasıl (azap) etti? O (sütunlar üzerine kurulmuş binalarla dolu) direkli İrem (şehrin)e, ki şehirler içinde onun benzeri yaratılmamıştı.” (Fecr, 89/6-8.)

Yüce Rabbimiz bu mezkûr ayetlerde, asırlar önce yaşamış olan Ad kavmini ve yüksek sütunlar üzerine kurulmuş olan bağlarıyla meşhur olan İrem şehrini haber vermektedir.

1990'lı yılların başında dünyanın tanınmış gazeteleri çok önemli bir arkeolojik bulguya "*Muhteşem Arap Şehri Bulundu*", "*Efsanevi Arap Şehri Bulundu*", "*Kumların Atlantisi Ubar*" başlıklarıyla yer verdiler. Bu ilginç arkeolojik bulguyu daha önemli hale getiren, isminin Kur'an'da anılıyor olmasıydı. O güne kadar Kur'an'da bahsi geçen Ad kavminin bir efsane olduğunu veya hiçbir zaman bulunamayacağını düşünen birçok kişi, bu yeni bulgu karşısında hayrete düştü. Kur'an'da sözü edilen bu şehri bulan kişi, amatör bir arkeolog olan *Nicholas Clapp* idi.

Bir Arap tarihi uzmanı ve belgesel yapımcısı olan *Nicholas Clapp*, Arap tarihi üzerine yaptığı araştırmalar sırasında, 1932 yılında İngiliz araştırmacı *Bertram Thomas* tarafından yazılmış "*Arabia Felix*" adında bir kitaba rastlamıştı. **Arabia Felix** Romalıların Arap Yarımadası'nın güneyinde bulunan ve günümüzdeki Yemen ve Umman'ı kapsayan bölgeye verdikleri isimdi. Bu bölgeye Yunanlılar "*Eudaimon Arabia*", Orta Çağ'daki Arap bilginleri ise "*El-Yemen es-Saiyd*" ismini veriyorlardı. Bu isimlerin tümü "**Mutlu Yemen**" anlamına geliyordu. Çünkü eski zamanlarda bu bölge, Hindistan ve Kuzey Arabistan arasında yapılmakta olan baharat ticaretinin merkezi durumundaydı. Ayrıca bölgede yaşayan kavimler "**kehribar**" isminde nadir bulunan ve o zamanlar altın değerinde olan çam ağacı reçinesinin üretimini yapıyorlardı.

Kitabında bu bilgilere kapsamlı olarak yer veren İngiliz araştırmacı *Bertram Thomas*, Ad kavminin yaşadığı Ubar kentinin kalıntılarının bulunduğu bölgeye bir araştırma gezisi yapmıştı. Gezisi sırasında çölde yaşayan bedeviler, Umman'ın sahile yakın bir yerinde bulunan bu bölgede, eski bir patika yolu göstermişler ve bu patikanın Ubar isimli çok eski bir şehre ait olduğunu anlatmışlardı.

1992 yılında NASA'nın uzaydan görüntülediği **Ubar Şehri**'ne ait fotoğraflarda, antik çöl yollarına ait izler tespit edilmiştir. Kur'an'da 1400 yıl önce haber verilen Ad kavmi, günümüzün teknolojik imkânları ile bir Kur'an mucizesi olarak ortaya çıkmıştır.

Ubar'da yapılan kazılarda, Kur'an'da belirtilen şekliyle birçok sanat yapıları ve yüksek medeniyet eserleri bulundu. İngiliz araştırmacı, Ubar'ın varlığını kanıtlamak

için iki ayrı yola başvurdu. Önce bedeviler tarafından var olduğu söylenen patika izlerini buldu. NASA'ya başvurarak bu bölgenin resimlerinin uydu aracılığıyla çekilmesini istedi. Daha sonra da California'da Huntington Kütüphanesi'nde bulunan eski yazıtları ve haritaları incelemeye başladı. Kısa bir araştırmadan sonra Mısır-Yunan coğrafyacısı Batlamyus tarafından MS 200 yılında çizilmiş bir harita buldu. Haritada, bölgede bulunan eski bir şehrin yeri ve bu şehre doğru giden yolların çizimi gösterilmişti. Bu arada NASA'nın çektiği resimlerde, yerden çıplak gözle görülmesi mümkün olmayan, ancak havadan bir bütün halinde görülebilen bazı yol izleri ortaya çıkmıştı. Hem eski haritada belirtilen yollar hem de uydudan çekilen resimlerde görülen yollar birbirleriyle kesişiyorlardı. Bu yolların bitiş noktası ise eskiden bir şehir olduğu anlaşılan geniş bir alandı.

Böylece bedevilerin sözlü olarak anlattıkları hikayelere konu olan efsanevi şehrin yeri bulunmuş oldu. Yapılan kazılarda kumların içinden eski bir şehrin kalıntıları çıkmaya başladı. Bu nedenle de bu kayıp şehir "**Kumların Atlantisi Ubar**" olarak tanımlandı.

Bu eski şehrin Kur'an'da bahsedilen Ad kavminin şehri olduğunu kanıtlayan asıl delil ise, şehrin kalıntılarıydı. Yıkıntıların ilk ortaya çıkarılışından itibaren, bu yıkık şehrin Kur'an'da bahsedilen Ad kavmi ve İrem'in sütunları olduğu anlaşılmıştı. Zira kazılarda ortaya çıkartılan yapılar arasında Kur'an'da varlığına dikkat çekilen uzun sütunlar yer alıyordu.

Kazıyı yürüten araştırma ekibinden Dr. Juris Zarins de bu şehri diğer arkeolojik bulgulardan ayıran şeyin yüksek sütunlar olduğunu ve dolayısıyla bu şehrin Kur'an'da bahsi geçen Ad kavminin kenti İrem olduğunu söylüyordu. Görüldüğü gibi Kur'an'da geçmişle ilgili verilen bilgilerin tarihsel bilgilerle böylesine bir mutabakat içinde olması, Kur'an'ın Allah kelamı olduğunun ayrı birer delilidir.

Böylece dünyadaki bütün kâfirlerin bu ayetin inkârına dair safsatalarını, yıkık vaziyetteki bu sütunlar yakıp yıkmıştır. **Zira bir tane sıdk, bir harman yalanı yakar kül eder...**

Mesela:

“Ötekileri (*Firavun ve askerlerini*) de buraya yaklaştırdık. Ve Musa ile beraberinde bulunanların hepsini kurtardık. Sonra ötekilerini suda boğduk.” (*Şuara, 26/64-66.*)

Şüphesiz bu ayetler, Kur'ân nazil olmadan asırlar önce yaşamış olan Firavun ve ordusunun denizde boğularak helak oldukları hadiseyi tasvir etmekte ve böylece hadisat-ı maziye levhalarından birisini daha insanoğlunun nazarına arz etmektedir.

Kur'an'da geçmişle ilgili bildirilen olayların, günümüzde tarihi kanıtlarla aydınlanması kuşkusuz ki Kur'an'ın önemli bir mucizesidir. Hz. Musa ve İsrailoğullarının Kızıldeniz'i geçerken yaşadıkları bu mucize, birçok araştırmaya konu olmuştur. Yapılan arkeolojik araştırmalarda, Mısır'dan çıktıktan sonra Kızıldeniz'e kadar izlenen yolun yanı sıra, Firavun ile Hz. Musa ve kavminin karşı karşıya kaldıkları yerin, coğrafi açıdan dağlarla çevrili bir konumda olduğu da tespit edilmiştir.

Yakın zamanda yapılan tarihi arkeolojik kazılarda bulunan, Firavun zamanından kalma papirüslerde (*yazı kâğıdı*) şöyle bir açıklamanın kayda geçirildiğine şahitlik yapıyoruz: Sarayın beyaz odasının muhafızı, kitaplarının reisi Amenamoni'den kâtip Penterhor'a:

“Elemli felaketi, girdaba gark olma felaketlerini öğrenerek reislerin ölümünü, kavimlerin efendisinin şarkların ve garpların kralının denizde mahvolmasını tasvir et. Sana gönderdiğim haber hangi habere kıyas edilebilir?” (5)

Yüzyıllardır bu ayeti inkâr eden bir kâfiri nazara aldığımızda görülecektir ki, zaman en iyi bir müfessir olarak sıdk ve kizbin ortası olamayacağını kabul eden her akıl sahibine bilimsel ve maddi bir gözle doğru bir hakemlik yapmıştır.

Mesela:

“Biz de bugün senin bedenini arkandan gelenlere bir ibret olsun diye kurtaracağız. Bununla beraber, insanların birçoğu âyetlerimizden yine de gafildirler.” (*Yunus, 10/92.*)

ayetini değerlendirelim:

"Gark olan Firavuna der: "Bugün senin gark olan cesedine necat vereceğim" ünvanıyla umum Firavunların tenasüh fikrine binaen cenazelerini mumyalamakla, maziden alıp müstakbeldeki ensal-i âtiyenin temaşagâhına göndermek olan mevt-âlûd, ibretnüma bir düstur-u hayatiyelerini ifade etmekle beraber, şu asr-ı âhirde o gark olan Firavunun aynı cesedi olarak keşfolunan bir beden, o mahall-i gark denizinden sahile atıldığı gibi, zamanın denizinden asırların mevceleri üstünde şu asır sahiline atılacağını, mu'cizane bir işaret-i gaybiyeyi, bir lem'a-yı i'cazı ve bu tek kelime bir mu'cize olduğunu ifade eder." (6)

Kur'an-ı Kerim'de Firavunun cesedinin ibret için korunacağı mezkûr ayette belirtilmiştir. Ayrıca Firavun'un suda boğulurken secdeye kapandığı da Kur'an-ı Kerim'de bildirilmektedir. Bu nedenle eğer ceset Firavun'a ait ise secde halinde olmalıdır.

Bazı resimlerde secde halinde, bazılarında ise oturur şekilde görünüyor. Aradaki farka gelince, aldığımız haberlere göre ceset ilk bulunduğu secde halindeymiş. Sonradan Kur'an'ın verdiği haber anlaşılmasın diye sırt üstü yatırıldığı söyleniyor. Eğer her iki resimdeki ceset de Firavun'a ait ise, biri secde halindeyken çekilen resmi, diğeri de sırt üstü yatırılmışken çekilen resmidir. Elleriindeki bezlerin ise değişik nedenlerle bulunduktan sonra yapılmış olması mümkündür. Secde halinde çekilmiş olan resmi yıllar önce Zafer Dergisinde yayınlanmıştı.

Firavun'un cesedini ilk defa İngiltere'de görüp, fotoğrafını çekerek Zafer Dergisine gönderen yakından tanıdığımız çok değerli bir arkadaşımız, bir üniversitede halen görev yapan profesör bir hocamızdır. Bizzat bu olayı kendisinden dinledik. O zaman aynen Dergide çıktığı gibi secde halindeydi. Daha sonra bu şeklini değiştirmiş olabilirler. Eğer bu değişiklik, teknik bir zorunluluk olarak gerçekleştirilmemişse, kuvvetli bir ihtimalle Kur'an'ın bir i'caz parıltısına hizmet ettiğini görenlerin çabaları sonucu olmuştur.

O dönemlerde, ceset üzerinde yapılmış testler sonucunda, tespit edilen yaşının tarihi itibariyle Hz. Musa (as) dönemine ait olabilecek (2500-3000 yıl önce) tarihlere işaret ettiği ve cesedin de Firavun'a ait olduğu uzmanlarca rapor edilmişti. Ayrıca çıkarıldığı yer de Firavun'un boğulduğu Kızıldenizdi.

Bütün bunların yanında, bu ceset daha meşhur olmadan çok önce, İslam dünyasının yetiştirdiği ender âlim ve velilerden biri olan Bediüzzaman Said Nursi tarafından çok kesin bir ifadeyle, onun bizzat Hz. Musa (as) dönemindeki Firavun'a ait olduğunun ifade edilmiş olması, bize kesin kanaat vermektedir. Özellikle, aynı dönemde yaşayan büyük müfessir Elmalılı Hamdi Yazır ve Bizzat Mısır'da yaşamış olan değerli müfessir Seyyid Kutub'un *-Yunus Suresinin ilgili 92. ayetini tefsir ederken-* bu olaydan söz etmemeleri, Bediüzzaman'ın kesin tavrının manevî boyutunu bir kat daha önemli kılmıştır.

H. Musa (as) İ.Ö. 1200 yıllarında yaşamış ve hayır ile şer arasındaki mücadele onun zamanında da devam etmiştir. H. Musa (a.s.) peygamberlikle vazifelendirildikten sonra Firavun ile mücadele etmiş ve Hz. Musa (as)'a iman eden İsrailoğulları kabilelerine eza ve cefa uygulanmıştı. Bunu üzerine de Allah; Hz. Musa (as) ve ona tabi olanların Mısır'dan çıkmalarına müsaade etti. Bundan haberdar olan Firavun güçlü bir ordu ile bunları takibe başladı. Hz. Musa (as) bu takipten kurtulmak için Cenab-ı Hakk'ın izniyle Kızıldeniz kıyısına kadar gelmişti. Önlerinde deniz ve arkalarında Firavun'un ordusu vardı. İşte bu dehşetli durumdayken Allah'ın emriyle Hz. Musa (as)'ın bir

mucizesi olarak deniz yarıldı ve açılan yoldan geçerek selamet sahiline ulaştılar.

Firavun ve askerleri İsrailoğullarını takip ederken denizin ayrılmış olan sularını dehşetle görmüşler, fakat kin ve düşmalıklarından dolayı bir anlık tereddütten sonra onlar da denizden açılan yola girerek takibe geçmişlerdir. Ancak denizin açılan sular tekrar birleşmeye başlamış ve sonunda Firavun ile bütün ordusu tek bir kişi bile kurtulamadan sulara gömülmüştür.

Cesed Kızıldeniz'in kenarında Cebelein mevkiinde bulunmuş ve onu kızgın kumlar arasından 1881 senesinde çıkaran İngiliz araştırma ekibi tarafından müzeye götürülmüştür. Secde vaziyetinde duran cesedin tüm organlarının tam olduğu, hatta başındaki sararmış saçları ile sakallarının var olduğu görülmüştür. Cesedin en hayret verici özelliği ise mumyalanmamış olmasıdır. Bilindiği gibi mumyalanmış cesedlerin iç organlarının bazıları çıkarılmış ve ilaçlanmış durumdadır. Fakat bu cesede hiç bir işlem yapılmamış ve kimyevi madde kullanılmamıştır. **Karbon 14** denen yöntemle en az 3000 yıllık olduğu kanıtlanmıştır.

Söz konusu ceset, Süveyş Kanalı açılırken denizin kenarında küçük bir tepecikte bulunmuş, Londra'ya getirilmiş ve British Museum'da sergilenmiştir.

ALLAH (c.c), Resulu Hz. Musa (as)'ın zamanında ilahlık iddasında bulunan Firavun'un cesedini, ölümünden üç bin sene geçmesine rağmen, ibret olması için çürütmemiştir. (7)

Elhasıl; hadizat-ı maziye ile vakıat-ı kevnîyeye dair Kur'an'da anlatılan her bir hadisenin akli, mantıki ve bilimsel olarak delillerinin, zamanla ortaya çıktığına ve asr-ı hazır zamanımızın sahillerine atılmakla nazarımıza arz edildiğine şahitler o kadar çoktur ki, saymakla ve yazmakla bitirilemez.

Risale-i Nur, mezkûr sualin manevi hakikatını kuvvetli bürhanlar ile isbat ve bir derece izah ettiğinden, bizler de maddi hakikatinin dair yapılan bilimsel izahlar ile bu denizden bu mezkûr misallerle ile şimdilik iktifa ediyoruz.

Dipnotlar:

(1) bk. [Mektubat, On Dokuzuncu Mektub, On Sekizinci İşaret, İkinci Nükte.](#)

(2) bk. [age., Hakikat Çekirdekleri \(54\)](#)

(3) *Walter Wreszinski, Aegyptische Inschriften aus dem K.K. Hof Museum in Wien, 1906, J C Hinrichs' sche Buchhandlung.*

(4) *Hermann Ranke, Die Ägyptischen Personennamen, Verzeichnis der Namen, Verlag Von J J Augustin in Glückstadt, Band I, 1935, Band II, 1952.*

(5) *British Museum, 6 no'lu Mısır papirüsü.*

(6) bk. [Sözler, Yirmi Beşinci Söz, Birinci Şule, İkinci Şua, Beşinci Lem'a, Dördüncü Işık.](#)

(7) bk. [Firavun'un cesedinin, ünlü bir İngiliz bilim adamı \(müzeci\) tarafından yalanlanması söz konusu, bu konuda ne dersiniz?](#)